



JUSTITISMINISTERIET

Dato: 10. april 2019
Sagsnr.: 2019-0035-0088
Dok.: 1056008

UDKAST TIL TALE

**til brug for mundtlig besvarelse af samrådspørgsmål Y (Alm. del)
fra Folketingets Udlændinge- og Integrationsudvalg
den 12. april 2019**

Samrådspørgsmål Y:

”Vil ministeren kommentere den såkaldte Aarhus-model, der er et exit-program under Østjyllands Politi for hjemvendt syrienskrigere, omtalt i artiklen »I Østjylland får hjemvendte jihadister uddannelse, job og familie«, Berlingske den 3. marts 2019, herunder besvare følgende spørgsmål: – Er ministeren enig med Østjyllands Politi og Aarhus Kommune i sigtet med modellen, hvor hjemvendte jihadister tilbydes uddannelse og job? – Har ministeren en holdning til, hvorvidt Aarhus-modellen bør udvides til omfatte flere syrienskrigere, der måtte vende tilbage til Danmark de kommende måneder og år, eller mener ministeren, at Aarhus-modellen bør lukkes og syrienskrigerne i stedet for retsforfølges?”

Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Bendixen (DF)

[Det er aftalt, at udlændinge- og integrationsministeren indleder besvarelsen.]

[Indledning – strafforfølgning har højeste prioritet]

Tak for det.

[Lad mig slå en ting fast. Jeg er helt på linje med udlændinge- og integrationsministeren:]

Fremmedkrigere er uønskede i Danmark.

Men, som udlændinge- og integrationsministeren også sagde, er det her et komplekst problem, og som jeg har nævnt flere gange i denne debat, findes der ingen perfekte eller lette løsninger.

Faktum er, at vi ikke kan nægte danske statsborgere at komme tilbage til Danmark. Det gælder også fremmedkrigere, som er danske statsborgere.

Vi kan altså blive nødt til at tage imod dem igen i Danmark, hvis de har dansk statsborgerskab.

Der er også et hensyn at tage til at få fremmedkrigere straffet for deres forbrydelser. Og til at vi ikke giver personer, der udgør en sikkerhedstrussel, mulighed for frit at rejse rundt på fri fod i andre lande for alligevel til sidst at ende i Danmark eller et andet EU-land.

Derfor må vi ikke forsimple den her problemstilling. Sagerne er forskellige, og de skal vurderes konkret af myndighederne, der så kan finde den bedste løsning i hver enkelt sag.

Det vil jeg vende tilbage til.

Men først et kort oprids over problemets omfang – fremmedkrigerne.

[Antal fremmedkrigere]

Ifølge Politiets Efterretningstjeneste – PET – er der siden sommeren 2012 udrejst mindst 150 personer til Syrien og Irak, der vurderes at have opholdt sig hos militant islami-stiske grupper. Nogle har medbragt børn til konfliktzonen, nogle har fået børn dernede.

Antallet af personer, der udrejser til Syrien og Irak, har ifølge PET været faldende siden 2014, og der har i de seneste år været meget få udrejste.

Nogle af de udrejste er kommet tilbage til Danmark, mens nogle er døde dernede.

Det fremgår alt sammen af PET's vurdering af terrortruslen fra januar sidste år, der er offentligt tilgængelig.

Tilbage står, at PET vurderer, at godt 40 voksne personer, som er udrejst fra Danmark, fortsat befinder sig i konfliktzonen eller omkringliggende lande.

Heraf er en mindre del tilbageholdt eller fængslet - ifølge PET's vurdering på nuværende tidspunkt ca. 10 voksne danske statsborgere.

Danmark har ikke nogen generel retlig forpligtelse til aktivt at arbejde for at bringe danske statsborgere, der har opholdt sig hos militant islamistiske grupper i Syrien/Irak, tilbage til Danmark.

Danske myndigheder vil dog i nogle sager konkret være retligt forpligtet til at foretage sags-skridt, der fører til, at udrejste fremmedkrigere med dansk statsborgerskab ender tilbage i Danmark. Det kan fx være udstedelse af et dansk pas.

Det er i sagens natur en kerneprioritet, at den sikkerhedsmæssige trussel håndteres så effektivt som muligt.

I nogle sager sker det bedst ved, at den pågældende ikke vender tilbage til Danmark.

Mens det i andre sager bedst sker ved, at den pågældende søges hjembragt med henblik på strafforfølgning.

Samtidig kan en række forskellige hensyn i konkrete situationer tale både for og imod, at Danmark medvirker til, at formodede fremmedkrigere med dansk baggrund kommer tilbage til Danmark. Der er tale om en konkret vurdering fra sag til sag.

[Truslen]

Der er ingen grund til at lægge skjul på, at fremmedkrigere kan udgøre en trussel mod sikkerheden i Danmark.

Det er således PET's vurdering, at personer, der har opholdt sig i en konfliktzone hos en militant islamistisk gruppe, som Islamisk Stat (IS), kan være radikaliserede, brutaliserede og voldsparate ved deres hjemkomst. Graden heraf vil selvfølgelig variere fra person til person.

Og PET vurderer, at selv få personer, der måtte vende hjem, kan udgøre en terrortrussel mod Danmark. Det fremgår også af vurderingen af terrortruslen mod Danmark fra januar sidste år.

Truslen er reel, og det er noget, som vi må og skal forholde os til. PET har derfor også siden starten af konflikten i Syrien haft stort fokus på den fare, som hjemvendte fremmedkrigere kan udgøre.

[Hidtidige tiltag på området]

Problemet med fremmedkrigere er således ikke nyt.

Og indsatsen mod fremmedkrigere er de seneste år blevet styrket, blandt andet med reelle strafskærper og indførelse af indrejse- og opholdsforbud i visse konfliktzoner.

[Strafforfølgning]

Vi har således igennem længere tid haft fokus på fremmedkrigere.

Og der er heldigvis allerede sket domfældelse i en række [13 endelige og én verserende] straffesager mod danske fremmedkrigere, ligesom flere [5] har fået frakendt deres danske statsborgerskab.

Men vi følger selvfølgelig udviklingen nøje og overvejer løbende, om vi kan gøre endnu mere.

[Håndtering af fremmedkrigere, der er kommet eller kommer retur til Danmark]

For så vidt angår de fremmedkrigere, som er kommet eller måtte komme retur til Danmark, er jeg optaget af to ting:

Hjemvendte fremmedkrigere skal *for det første* i videst muligt omfang straffes for deres forbrydelser.

Og *for det andet* skal vi forsøge at reducere truslen på den længere bane.

Det er også her en kerneprioritet for regeringen at håndtere den sikkerhedsmæssige trussel, der er i forhold til fremmedkrigere, så effektivt som muligt.

Derfor har PET som nævnt også siden starten af konflikten i Syrien haft stort fokus på den fare, som hjemvendte fremmedkrigere kan udgøre.

Jeg håber på udvalgets forståelse for, at jeg ikke går nærmere ind i PET's indsats på området. Men det er klart, at truslen fra hjemvendte fremmedkrigere tages meget alvorligt.

Vi skal samtidig tage målrettet fat i de her typer og sikre en konsekvent indsats for afradikalisering både i fængslerne og udenfor.

Det er i sidste ende et spørgsmål om vores alle sammens sikkerhed. Og det er her den danske model kommer ind i billedet.

[Om den danske model]

Den danske model er et forebyggelsesinstrument.

Det er en model for, hvordan de relevante aktører på området sammen kan målrette indsatsen mod de personer, der enten er radikaliseret eller på vej til at blive det.

Sagerne er forskellige, og den bedste løsning skal findes i hver enkelt sag.

Det er vigtigt at understrege, at modellen ikke træder i stedet for strafforfølgning – den er kun et supplement i de sager, hvor det giver mening. Indsatsen er helhedsorienteret, og modellen er bygget op omkring et tæt samarbejde mellem navnlig kommunerne, politiet og PET. Andre aktører, f.eks. psykiatrien og kriminalforsorgen, kan inddrages efter behov.

Det betyder konkret, at modellen kan anvendes, f.eks. når radikaliserede personer enten ikke kan straffes, eller når de har udstået deres straf. Det gælder også hjemvendte fremmedkrigere.

[Om betydningen af indsatsen]

Når det er vigtigt også at fokusere på den forebyggende indsats, så er det for *samfundets* skyld. For *vores* skyld. Ikke for deres.

Myndighederne bliver nødt til at gøre, hvad der står i deres magt for at imødegå den trussel, som de hjemvendte fremmedkrigere kan udgøre. Det handler om at gribe ind, *før* skaden er sket.

Derfor skal man heller ikke tro, at indsatsen er en gavebod. At hjemvendte fremmedkrigere får særlige rettigheder. Det gør de ikke. De har de samme rettigheder som alle mulige andre.

Anvendelse af modellen bidrager alene til, at de relevante myndigheder bliver gjort opmærksomme på ekstremistiske personer, der potentielt kan udgøre en sikkerhedsmæssig trussel. Og til at myndighederne kan få talt sammen om, hvordan man bedst griber situationen an.

De mest alvorlige sager håndteres udelukkende af politiet og PET. Det kan f.eks. være tilfælde, hvor der fremkommer oplysninger om alvorlig kriminalitet.

De mindre alvorlige sager løftes ind i myndighedssamarbejdet, hvor aktørerne udveksler oplysninger og udarbejder anbefalinger.

Beslutningen om, hvorvidt der skal sættes en indsats i værk – og i givet fald hvilken – ligger dog altid hos den relevante myndighed. Det betyder, at det f.eks. er op til kommunen at iværksætte beskæftigelsesrettede eller sociale tiltag, f.eks. tildeling af en mentor.

[Løbende indsats]

Den danske model har været anvendt i en årrække, og PET har oplyst, at modellen generelt har haft en god effekt til at imødegå radikaliserings- og ekstremisme, og at den har bidraget til at reducere terrortruslen mod Danmark.

Jeg har svært ved at se, at der er et fornuftigt alternativ til den.

For det er i min optik farligt helt at slippe grebet om de hjemvendte fremmedkrigere, når de f.eks. har udstået en eventuel fængselsstraf.

Myndighederne er nødt til at stå sammen, sådan at de – så længe det er nødvendigt – har hånd i hanke med de her personer. Sørge for at skubbe dem i den rigtige retning – få dem til at fungere i samfundet igen. Det er i sidste ende et spørgsmål om vores alle sammens sikkerhed.

Derfor fremlagde V-regeringen også en national handlingsplan for forebyggelse og bekæmpelse af ekstremisme og radikaliseringsforebyggelse med en række nye initiativer, der har intensiveret indsatsen på en række centrale indsatsområder.

Og for nyligt [den 22. marts 2019] blev en intern evaluering af politiets rolle i det radikaliseringsforebyggende arbejde og PET's exitindsats offentliggjort.

Jeg vil ikke her gå i dybden med evalueringen, men jeg kan konstatere, at der ifølge de involverede myndigheder er et tæt og godt samarbejde, og at fagpersonerne involveret i indsatsen generelt er meget tilfredse.

Men man kan selvfølgelig spørge sig selv, om der kan gøres endnu mere.

Derfor ser regeringen løbende på, om indsatsen på området kan optimeres, sådan at vi også fremadrettet beskytter Danmark på den bedst mulige måde.

For truslen mod Danmark er reel – det er noget, som vi kontinuerligt må og skal forholde os til – ikke kun i relation til strafforfølgning, men *også* i relation til forebyggende indsatser.

Tak for ordet.